

MIEJSCE NA NAZWĘ NASZEJ GAZETY

NR 1

MAJ 1993

STOWARZYSZENIE ABSOLWENTÓW POLITECHNIKI POZNAŃSKIEJ

OGŁASZAMY KONKURS
NA NAZWĘ NASZEJ GAZETY

NAGRODA:

ENCYKLOPEDIA TECHNIKI

PROSIMY O PRZESYŁANIE NA ADRES STOWARZYSZENIA
PROPOZYCJI NAZWY.

JURY KONKURSU TO ZARZĄD STOWARZYSZENIA.

TERMIN ODPOWIEDZI DO 30 ⁰⁹ ~~08~~ 1993 R.

NAGRODA CZEKA!

JEDNOCZEŚNIE PROSIMY, W PODANYM UPRIEDNIO TERMINIE, O
PRZESYŁANIE UWAG:

- o celowości wydawania gazety i z jaką częstotliwością, np. 1/2 roku

Czy mają być np. stałe rubryki:

- z życia szkoły
- z działalności kol.
- nasi absolwenci i ich osiągnięcia naukowe, techniczne, sportowe itp.
- kącik popularno-naukowy z techniki
- życiorysy wielkich odkrywców
- kronika żalobna
- kącik dobrych rad
- kącik humoru
- kącik życzeń

Oczekujemy na zgłoszenia reklamowe do treści gazety, a także na
stronę sponsora wydania gazety.

Czekamy na uwagi edytorskie.
Wszystkie uwagi wykorzystamy.
WSZYSCY jesteśmy TWÓRCAMI kształtu GAZETY.

O HISTORII STOWARZYSZENIA SŁÓW KILKA

Stowarzyszenie Absolwentów Politechniki Poznańskiej, skupia absolwentów następujących szkół wyższych technicznych, które działały, bądź działały, w Poznaniu od roku 1919: Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn, Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki, Szkoły Inżynierskiej, Włocławskiej Szkoły Inżynierskiej oraz Politechniki Poznańskiej.

Tak jak Politechnika Poznańska kontynuuje tradycje działających przed nią w Poznaniu wyższych szkół technicznych tak Stowarzyszenie Absolwentów PP jest kontynuatorem tradycji Stowarzyszenia Absolwentów Szkół działających w Poznaniu w latach 1919-1939.

Historię Stowarzyszenia można liczyć od dnia 10 października 1924 roku, w którym odbyło się pierwsze zebranie koleżeńskie inaugurujące prace organizacyjne związane z powstaniem Stowarzyszenia Absolwentów działającej wówczas w Poznaniu Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn.

Pierwszy Statut Stowarzyszenia przyjęto na 14mym Zebraniu Organizacyjnym odbytym w dniu 11 stycznia 1925 roku, na którym wybrano Zarząd Stowarzyszenia z kolegą Józefem Dankowskim jako Przewodniczącym.

Jest rzeczą interesującą, że rozpoczynając akcję werbowania członków do powstałego Stowarzyszenia dowiedziano się, że prawie równocześnie powstał Komitet Organizacji Stowarzyszeń Absolwentów Szkoły mieszkalnych w Warszawie i jej okolicach.

Dla skoordynowania działań, uzgodnienia statutów i utworzenia jednego Stowarzyszenia skupiającego wszystkich

(ciąg dalszy na str. 3)

Z OSTATNIEJ CHWILI

Dnia 6 maja 1993 roku Kolegium Elektorów Politechniki
Poznańskiej wybrało REKTORA - ELEKTA
Oto Jego Sylwetka:

Prof. zw. dr. hab. inż. EUGENIUSZ MITKOWSKI urodził się roku 1940 w Cielczy koło Jarocina. Magisterium (1962), doktorat (1970) i habilitację (1980) uzyskał na Wydziale Elektrycznym Politechniki Poznańskiej.

Tytuł naukowy profesora nadano Mu w 1990r., a od 1 lutego 1993r. pracuje na stanowisku profesora zwyczajnego. W latach 1984-91 był z-cą dyrektora Instytutu Elektroenergetyki, a od 1 grudnia 1990 prorektorem ds. nauki.

Specjalność naukowa: elektroenergetyka, praca i sterowanie systemów elektroenergetycznych, metody statystyczno - probabilistyczne.

Odbył liczne staże przemysłowe i naukowe, w tym 9-cio miesięczny w Stanford University.

Uzyskał liczne nagrody Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Komunikacji i NOT.

NR 1 WYDANY PRZEZ SPONSORA

ZAKŁAD METROLOGII I SYSTEMÓW POMIAROWYCH

Adres: STOWARZYSZENIE ABSOLWENTÓW POLITECHNIKI POZNAŃSKIEJ

61-542 POZNAŃ, PL. SKŁODOWSKIEJ-CURIE 5

Sekretariat: tel. 313-202

GENEZA POWSTANIA KATEDRY OBRÓBKI SKRAWANIEM W POLITECHNICIE POZNAŃSKIEJ

Dzień 15 grudnia 1951 roku, w którym zarządzeniem ministra szkół wyższych i nauki została powołana do życia Katedra Obróbki Skrawaniem przy Szkole Inżynierskiej, późniejszej Politechnice Poznańskiej, zamyka długi okres czasu, stanowiący jeden z rozdziałów historii naszej Uczelni.

Z Katedry Obróbki Skrawaniem, której założycielem, twórcą i wieloletnim kierownikiem był prof. mgr inż. Bronisław Klepuszewski (współautorem koncepcji utworzenia Katedry był mgr inż. Józef Stachnik), wyłonili się później pracujący do dzisiaj na Wydziale Budowy Maszyn zespoły naukowo-dydaktyczne: Zakład Technologii Budowy Maszyn, kierowany przez prof. zw. dr inż. Kazimierza Wiedziorowskiego, Zakład Obróbki Skrawaniem kierowany przez prof. dr hab. Mieczysława Kawalca, Zakład Metrologii Technicznej kierowany przez prof. dr inż. Jana Chajdę, Zakład Komputerowego Wspomagania Wytwarzania kierowany przez prof. dr hab. inż. Zenobię Weiss. Z Katedry Obróbki Skrawaniem wywodzi się również obecny Instytut Inżynierii Zarządzania (którym kierował prof. zw. mgr inż. Teobald Olejnik, a obecnie kieruje prof. dr hab. inż. Leszek Pacholski).

Świadomość tradycji, świadomość korzeni pozwala lepiej żyć i lepiej pracować. Poniżej przekazujemy tekst, który te tradycje, tę świadomość korzeni buduje. Tekst ten pochodzi z 15 listopada 1957 roku, a jego autorem jest ówczesny adiunkt w Katedrze Obróbki Skrawaniem, mgr inż. Zbyszko Wisniewski (później prof. dr inż. w Instytucie Obróbki Plastycznej w Poznaniu). Tekst przetrwał w rękopiśmie i posiada pisemną akceptację ówczesnego Kierownika Katedry Obróbki Skrawaniem, Czołowieka, którego portret wisi w pokojach kierowników zakładów Obróbki Skrawaniem, Technologii Budowy Maszyn, Metrologii Technicznej... - prof. Bronisława Klepuszewskiego.

Na okres, który doprowadził do utworzenia w Szkole Inżynierskiej w Poznaniu, 15 grudnia 1951 roku, Katedry Obróbki Skrawaniem, złożyła się wieloletnia praca całego zespołu pracowników naukowych i technicznych Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn, począwszy od pierwszych dni jej istnienia, tj. od 1919 roku. Nowo utworzona uczelnia techniczna, jedna w Wielkopolsce, stosunkowo w krótkim czasie swojego istnienia, bo już do roku 1925 zorganizowała i postawiła na wysokim poziomie jak na ówczesne czasy, warsztaty mechaniczne, w których zdobywała swoje kwalifikacje przyszła kadra techniczna powojennego przemysłu polskiego.

Pierwszym organizatorem i kierownikiem warsztatów, jak również wykładowcą przedmiotów z zakresu obróbki metali skrawaniem był inż. Wacław Moszyński. Wykłady prowadzone z zakresu teorii skrawania metali, nauki o narzędziach skrawających i obrabiarkach oraz technologii obróbki znajdowały praktyczną podbudowę w warsztatach mechanicznych. Każdy student trzeciego semestru musiał dla uzyskania zaliczenia semestru przejść wszystkie działy istniejące w warsztatach: dział obróbki mechanicznej (tokarki, frezarki, strugarki, szlifierki), dział montażu (tzw. montownię) oraz dział pomocniczy (kuznia i hartownia). Pobyt studenta na zajęciach praktycznych w warsztatach wynosił 8 godzin dziennie, co przy pełnych 5 dniach pracy stanowiło 40 godzin tygodniowo. Szósty dzień tygodnia był przewidziany na wykłady. W zakres prac studentów wchodziła obróbka różnych elementów maszyn, które były budowane w warsztatach. Dla zapewnienia ciągłości pracy produkowano seryjnie tokarki-sztorcniówki, tokarki uniwersalne, frezarki poziome wyposażone w podzielnice uniwersalne, dłutownice z urządzeniem do dłutowania obwiedniowego. Wykonane obrabiarki w pierwszym okresie powiększały park obrabiarkowy warsztatów własnych, jak również warsztatów innych wyższych uczelni krajowych oraz były sprzedawane zakładom produkcyjnym, znajdując uznanie dla ich wysokiej jakości. W warsztatach mechanicznych Uczelni produkowano także masowo sprawdziany szcękowe nastawne i stałe oraz sprawdziany tłoczkowe, a specjalnością warsztatów była produkcja modułowych frezów ślimakowych.

Kontakt studentów z warsztatami nie urywał się po zaliczeniu zajęć warsztatowych przewidzianych programem trzeciego semestru, lecz pogłębiał się dzięki ćwiczeniom prowadzonym w łabie pomiarów, która była integralną częścią warsztatów, jak również dzięki ćwiczeniom związanym z eksploatacją obrabiarek. Ćwiczenia te były prowadzone równoległe z wykładami, jednak program ich był przypadkowy i zależał od inicjatywy wykładowcy.

Praca naukowa poszczególnych profesorów lub wykładowców z zakresu obróbki skrawaniem praktycznie nie była wymagana w takim zakresie, jak to dzisiaj wygląda. Nie należy się temu dziwić, mając na uwadze fakt, że poznańska Państwowa Wyższa Szkoła Budowy Maszyn (i Elektrotechniki - w latach późniejszych) będąca uczelnia typu zawodowego nie stwarzała możliwości pracy naukowej, jakie stwarzają i zapewniają uniwersytety i politechniki. Poniżej tego były prowadzone prace naukowe, do których jako jedną z ciekawszych, pionierskich, o dużym znaczeniu praktycznym należy zaliczyć pracę inż. Wacława Moszyńskiego (późniejszego profesora Politechniki Warszawskiej, autora czterotomowego podręcznika "Wykład elementów maszyn"). Praca ta prowadzona w oparciu o bogaty materiał doświadczalny zebrany w związku z badaniami cylindryczności i owalności otworów rozwiercanych rozwiertakami prowadzonymi w warsztatach Uczelni dała piękne rezultaty przy opracowaniu pierwszej polskiej normy dotyczącej układu pasowań. W roku 1928 warsztaty mechaniczne PKSiBME rzeczniczy swoje pomieszczenia (wzburdowano nowy budynek), uzupełniły swój park maszynowy i w tym stanie przetrwały do wybuchu II wojny światowej.

W roku 1928 warsztaty mechaniczne PKSiBME rzeczniczy swoje pomieszczenia (wzburdowano nowy budynek), uzupełniły swój park maszynowy i w tym stanie przetrwały do wybuchu II wojny światowej.

W roku 1928 warsztaty mechaniczne PKSiBME rzeczniczy swoje pomieszczenia (wzburdowano nowy budynek), uzupełniły swój park maszynowy i w tym stanie przetrwały do wybuchu II wojny światowej.

Po przejściu w 1930 roku inż. Wacława Moszyńskiego na Politechnikę Warszawską, zmieniali się kierownicy warsztatów, między innymi stanowisko to piastowali krótko inż. Jerzy Lirsch i inż. Antoni Kowalski. W 1931 roku stanowisko kierownika warsztatów obejmują inż. Józef Korzowski i piastuje je do 1939 roku. W okresie tym opracowano w biurze konstrukcyjnym warsztatów i wykonano w warsztatach mechanicznych Uczelni cały szereg prototypów silników spalinowych, między innymi silnik stacyjny Diesla o mocy 10 KM, benzynowe silniki rowerowe i kajakowe, aparaty do wyznaczania momentów bezwładności płyt o różnych kształtach, siłki Graven'a, twardościomierze Brinell'a. W pracach uczestniczyli inżynierowie: Prałat, Zbigniew Ratajczak, Kwiatkowski, Stanisław Olszewski, Jerzy Rokicki, Gustaw Kittel, Jerzy Lirsch i inni.

Już w pierwszych dniach II wojny światowej okupant wywodził część parku maszynowego łącznie z całkowitym wyposażeniem łabie pomiarowej, zasilał je nimi zakłady przemysłu zbrojeniowego na terenie tzw. Warthegau. Personel naukowo-techniczny Uczelni został wywieziony do tzw. Generalnego Gubernatorstwa, bądź też przymusowo zatrudniony w zakładach przemysłowych. Większość obrabiarek wywieziono do przedwojennego Państwowego Gimnazjum Mechanicznego przy ul. Głogowskiej. W warsztatach tej szkoły Niemcy urządzili warsztaty szkoleniowe dla pracowników przemysłu metalowego (głównie Polak i Polaków z Poznania, a później ze Śląska i Pomorza). W warsztatach tych pracowali głównie jako nauczyciele zawodu dawni instruktorzy warsztatów PKSiBME: Edmund Gajewski, Aleksy Walligóra i Jan Wawrzyniak.

Po zakończeniu wojny zaczęła się znowu praca odbyskiwania rozproszonych obrabiarek i urządzeń. Staneli do niej starzy pracownicy warsztatów jak Władysław Fabis, Jan Wawrzyniak, Edmund Gajewski, Edwin Mikołajczak, Józef Korcz, Aleksander Trinczek i

inż. Stanisław Olszewski i ówczesnym dyrektorem Uczelni prof. Bolesław Orzelbrandem na czele. Niestety, w zespole tym zabrakło ostatniego kierownika warsztatów, inż. Józefa Kozłowskiego, który zginął w czasie Powstania Warszawskiego.

Praca ta była trudna. W dawnych warsztatach w miesiącach zakończenia wojny działała pralnia (w gmachu głównym szkoły był szpital). Obrabiarki przewidziane uprzednio do warsztatów szkolonych na ul. Głogowską, dzięki pracującym tam instruktorom - powróciły na dawne miejsce. Pierwsze lata powojenne cechuje praca organizacyjna polegająca na dostosowaniu przestarzałych i zużytych obrabiarek do nowych zadań, jakie wytyczono Uczelni. Zobowiązywał do tego awans Uczelni, którą przekształcono w Szkołę Inżynierską, jak również programy, które przewidywały nową tematykę wykładów i ćwiczeń. Początkowe trudności organizacyjne zostały pokonane, warsztaty zostały powiększone przez dobudowanie fragmentu hali warsztatowej. Rozbudowa ta tylko w nikłym stopniu zaspokoila stale rosnące potrzeby lokalowe warsztatów, które wynikały ze wzrostu liczby studentów odbywających ćwiczenia praktyczne. W przeciwieństwie do lat przedwojennych warsztaty zrezygnowały tymczasowo z produkcji ciągłej podejmując prace związane z odbudową zakładów przemysłowych i użyteczności publicznej. Dla przykładu należy wspomnieć o pomocy dla Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Szczecinie, która przyczyniła się do uruchomienia w krótkim czasie tramwajów miejskich. Ten rodzaj współpracy z różnymi zakładami przemysłowymi rozszani na terenie całego kraju dawał dwustronne korzyści. Zleceniodawca dzięki pomocy warsztatów Uczelni przyspieszał wykonanie swoich zadań, natomiast warsztaty uzyskiwały zlecenia na wykonanie produkcji, która stanowiła bazę dla realizacji programów szkoleniowych studentów.

Programy praktycznych zajęć warsztatowych przewidywały w 1957 roku tylko 8 godzin tygodniowo, na trzecim semestrze, na zajęcia warsztatowe. Mając na uwadze to, że studenci najczęściej nie posiadali praktyki warsztatowej, uważano wówczas taką ilość zajęć warsztatowych za niewystarczającą.

W latach powojennych w zakresie przedmiotów związanych z warsztatami, a więc dotyczących obróbki skrawania metali, konstrukcji narzędzi, przyrządów, technologii budowy maszyn, eksploatacji, pomiarów warsztatowych, analizy wymiarowej oraz technicznego normowania czasów prowadzili inżynierowie: Stanisław Idzikowski, Jerzy Galziński, Bronisław Klepuszewski, Marzyński, Stanisław Olszewski, Józef Stachnik i Marian Tutak.

Ustalenie składu osobowego wykładowców z zakresu obróbki skrawaniem metali nastąpiło po przekształceniu Warsztatów Mechanicznych Szkoły Inżynierskiej w Zakład Obróbki Włórowej i ustanowienie jego kierownikiem doc. mgr inż. Bronisława Klepuszewskiego. Zmiana nazwy warsztatów nie była jednak formalnością, lecz wyrazem dokonujących się przemian, związanych z podjęciem pracy naukowej jak również z organizowaniem Laboratorium Obróbki Skrawaniem. Program tego laboratorium przewidywał wykonanie przez studenta nowego typu ćwiczeń, do tej pory nie spotykanych w Warsztatach Mechanicznych, a opartych na bazie teoretycznej - empirycznej. Pierwsze trudności wynikające z braku odpowiednich urządzeń pomiarowych zostały przełamane i w krótkim czasie ćwiczenia z Laboratorium Obróbki Skrawaniem objęły wszystkich studentów Wydziału Budowy Maszyn.

(ciąg dalszy na str. 3)

O HISTORII STOWARZYSZENIA SŁÓW KIŁKA

ciąg dalszy

absolwentów Szkoły, niezależnie od miejsca zamieszkania, zwołano do Poznania na dzień 3 maja 1925 roku Ogólnopolski Zjazd Wychowanków Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn. Na zjeździe uchwalono nowy statut Stowarzyszenia, uzgodniono kierunki działania oraz ustalono, że za datę założenia Stowarzyszenia przyjmuje się dzień 11 stycznia 1925 roku. Przyjęto także uchwałę, że dnia 3 maja będą się odbywały doroczne zjazdy Stowarzyszenia. Tradycję odbywania w dniu 3 maja dorocznych zjazdów Stowarzyszenie kontynuowało do roku 1939. Podczas zjazdów nie tylko omawiano sprawy organizacyjne, ale również dyskutowano nad treścią wygłaszanych odczytów, w których omawiano aktualną wówczas problematykę techniczną dotyczącą np. obróbki metali, spawalnictwa, elektro i radiotechniki, silników spalinowych, lotnictwa a także zagadnień organizacji przedsiębiorstw przemysłowych. Organizowano również wycieczki do nowoczesnie wyposażonych fabryk i przedsiębiorstw.

Ponieważ absolwenci szkół działających w Poznaniu do 1939r. otrzymywali dyplomy z tytułem zawodowym technologa, jednym z ważnych zadań Stowarzyszenia były starania o zmianę tego tytułu na tytuł inżyniera. Za ważne uznano też starania o podniesienie rangi Szkoły przez przekształcenie Jej w Politechnikę.

W latach kryzysu gospodarczego jaki wystąpił na początku lat trzydziestych Stowarzyszenie zajmowało się również pośrednictwem pracy dla absolwentów.

W roku 1935, w którym Stowarzyszenie obchodziło 10-lecie, jego członkami było 80% ogólnej liczby absolwentów Szkoły. Sprawne działanie Stowarzyszenia zapewniali tzw. sekcje zatrudnienia powoływani przez Zarząd spośród absolwentów mieszkających w różnych regionach kraju, między innymi w Warszawie czy COP-ie.

Bardzo żywą działalność prowadziło Stowarzyszenie po roku 1930, w którym rozpoczęło wydawać biuletyn informujący o działalności Stowarzyszenia. W latach 1931-1933 biuletyn nazywany "Wiadomościami" wydawano e innymi jako dwumiesięcznik techniczno-społeczny.

Od roku 1934 biuletyn, wydawany jako miesięcznik, pod nazwą "Technolog" był oficjalnym organem Stowarzyszenia. W "Technologu", którego ostatni numer ukazał się w lipcu 1939 roku, zamieszczano nie tylko informacje o działalności Stowarzyszenia i Szkoły, posiadającej wówczas nazwę "Państwowa Wyższa Szkoła Budowy Maszyn i Elektrotechniki", ale również artykuły naukowe i popularno-naukowe oraz reklamy różnego rodzaju przedsiębiorstw z całego kraju. Wybuch wojny 11 września 1939 roku przerwał działalność Stowarzyszenia. Trzeba stwierdzić, że Stowarzyszenie w okresie swojego istnienia (do 1939 roku) w znaczący sposób wpłynęło na wzrost prestiżu poznańskiej Uczelni w krajowym środowisku technicznym. Jest przede wszystkim zasługą Stowarzyszenia, że w roku 1937 został przygotowany projekt ustawy sejmowej przewidującej nadawanie absolwentom poznańskiej Uczelni tytułu zawodowego inżyniera a nie technologa. Starania władz Stowarzyszenia, a m.in. u Prezydenta RP Ignacego Mościckiego i Marszałka Edwarda Rydz-Śmigłego spowodowały, że w grudniu 1938 roku Szkoła otrzymała przyrzeczenie o przekształceniu Jej w Politechnikę w roku 1940. Wybuch wojny w 1939 roku przesunął w czasie podjęte decyzje. Tytuł inżyniera, absolwenta Szkoły sprzed 1939 roku, przyznał dopiero dekret Rady Ministrów z roku 1947. Decyzja o utworzeniu w Poznaniu Politechniki stała się aktualna dopiero w roku 1955.

W roku 1945, po zakończeniu walk o Poznań, reaktywowano działalność Szkoły jako Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki. Wkrótce przekształcono ją, nie jak się powszechnie spodziewano, w Politechnikę, lecz w Szkołę Inżynierską, którą w roku 1951 wsparła Włocławska Szkoła Inżynierska. Z bardzo fragmentarycznych informacji wiadomo, tak jak Szkoła tak i Stowarzyszenie wznowiło swoją działalność w roku 1945. Okazało się, że nie działało długo, ponieważ po krótkim czasie zostało decyzją administracyjną rozwiązane. Na wznowienie działalności Stowarzyszenia trzeba było czekać lat czterdzieści.

/c.d. nastąpi/

Prof. dr hab. inż. Zbigniew Stein

Są trzy sposoby zniszczenia samego siebie:
 hazard,
 kobiety
 i technika.
 Dzięki hazardowi osiągniesz to najszybciej,
 kobietom - najprzyjemniej,
 technice - najpóźniej

< Georges Pompidou >

GENEZA POWSTANIA KATEDRY OBRÓBKI SKRAWANIEM W POLITECHNICE POZNAŃSKIEJ

ciąg dalszy

W skład Zakładu Obróbki Włórowej weszło więc nowo zorganizowane Laboratorium Obróbki Skrawaniem, Warsztaty Mechaniczne opierające swą działalność na praktycznym szkoleniu studentów oraz Pracownia Pomiarów Warsztatowych (początkowo bardzo skromnie wyposażona, później coraz lepsza dzięki stalemu nabytkowi całego szeregu cennej aparatury pomiarowej).

Okres od chwili utworzenia Zakładu Obróbki Włórowej aż do powołania Katedry Obróbki Skrawaniem (1951), cechuje praca organizacyjna oraz wypracowanie nowego stylu pracy odpowiadającego pracy uczelni akademickiej. Z chwilą przekształcenia Szkoły Inżynierskiej w Politechnikę Poznańską (1955) ważnym krokiem było podwyższenie kwalifikacji pracowników naukowych Katedry Obróbki Skrawaniem. Do połowy 1956 roku wszyscy asystenci Katedry uzyskali stopień magisterski, niektórzy otwierają przewody doktorskie (wówczas kandydackie). Przed personelem Katedry stała się zadania związane z pracą naukową, dydaktyczną, publikacyjno-publicystyczną. Kierownik Katedry, prof. mgr inż. Bronisław Kiepszczyński przygotował do druku w Państwowym Wydawnictwie Naukowym obszerną pracę "Technologia Budowy Maszyn", adiunkt mgr inż. Zbyszek J. Wiśniewski przygotowuje skrypt "Materiały pomocnicze do ćwiczeń z Laboratorium Obróbki Skrawaniem". W 1957 roku ćwiczenia z Laboratorium Obróbki Skrawaniem wykonywano na obrabiarkach Warsztatu Mechanicznego. Później wyodrębniono pewną część parku przenacając go do wyłącznej dyspozycji Laboratorium.

Warsztaty Mechaniczne Zakładu Obróbki Włórowej, a później Katedry Obróbki Skrawaniem, w okresie pierwszych lat istnienia Politechniki Poznańskiej zajęły w bardzo dużym stopniu swój wygląd. W pierwszym rzędzie zmodernizowano wszystkie istniejące w Warsztatach obrabiarki starego typu przez zmianę napędu zespołowego na napęd indywidualny. Uzyskano też kilka nowoczesnych obrabiarek, między innymi 3 tokarki, rewolwerówkę, szlifierkę do wałków, szlifierkę do otworów, karuzelówkę. W Warsztatach Mechanicznych poza urządzeniami i sprzętem naukowo-badawczym wykonywanym dla poszczególnych katedr Politechniki, produkowano również narzędzia, przyrządy, maszyny na zlecenia zakładów przemysłowych. Do znaczących osiągnięć Warsztatów należy udane wykonanie prototypów wałeczek do walcowania taśmy na zismo (duo i quarto), maszyny do badania pałków kontrolnych i inne. W badaniach prowadzonych w ramach prac naukowych duży udział w ich realizacji posiadają Warsztaty dzięki budowie różnych urządzeń i urządzeń. W 1957 roku Katedra Obróbki Skrawaniem zatrudniła ośmiu Kierownika Katedry: 3 zastępców profesorów, 2 adiunktów, 2 starszych asystentów, 3 asystentów, 7 nauczycieli zawodu, i laboranta. Poza personelem etatowym, Katedra korzystała z pomocy dochodzących wykładowców i asystentów, zatrudnionych w poznańskich zakładach przemysłowych.

Do ciekawszych prac naukowo-badawczych prowadzonych w Katedrze Obróbki Skrawaniem w latach pięćdziesiątych należy praca dotycząca rozwiertaków krążkowych (ich zastosowanie w przemyśle dało dobre rezultaty) oraz szeroko zakrojone badania trwałości noży Fellousa. Zapożyczono wtedy także badania wpływu parametrów skrawania na własności warstwy podpowierzchniowej.

15 sierpnia 1957 roku zostały utworzone przy Katedrze Obróbki Skrawaniem dwa dalsze Zakłady: Zakład Technologii Budowy Maszyn i Zakład Ekonomiki, Organizacji i Planowania w przemyśle budowy maszyn.

dr inż. Zbigniew Tomaszewski

KACIK HUMORU

KOMPUTERY SIĘ ZEPSUŁY.
 CZY TU JESZCZE KTOŚ
 UMIE DODAWAĆ I ODEJMOWAĆ?

WYDZIAŁ TECHNOLOGII CHEMICZNEJ - WCZORA I DZISIAJ

Wydział Technologii Chemicznej jest najmłodszym Wydziałem na Politechnice Poznańskiej. Powstał na mocy postanowienia Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 marca 1967 roku o utworzeniu Wydziału chemicznego i pierwszej rekrutacji 50 studentów w lipcu 1968 r. Po niezbędnych pracach organizacyjnych utworzony został z dniem 1 kwietnia 1968 r. Wydział Chemiczny Politechniki Poznańskiej, a w ramach Wydziału dwa instytuty: Instytut Podstawowych Problemów Chemicznych i Instytut Technologii Chemicznej. Wydział Chemiczny przyjął, jako pierwszy na Uczelni, strukturę instytutową. Strukturę tę zachował do dzisiaj, a instytuty przemianowano na Instytut Chemii i Elektrochemii Technicznej oraz Instytut Technologii i Inżynierii Chemicznej. Sam Wydział zmienił w 1987 roku swoją nazwę z Wydziału Chemicznego na Wydział Technologii Chemicznej.

Korzeni Wydziału doszukiwać się można na wiele lat przed jego powstaniem. Już w okresie międzywojennym powstała idea reprezentowana przez sferę gospodarce Wielkopolski utworzenia w Poznaniu placówki kształcącej inżynierów-chemików dla potrzeb przemysłu w naszym regionie. Dążenia te zostały oddalone na wiele lat przez wybuch II wojny światowej. Szkoła Inżynierska, przekształcona później w Politechnikę Poznańską, wznowiła działalność 3 września 1945 roku. Do najwcześniejszej zorganizowanych jednostek Uczelni należał Zakład Chemii, przemianowany w 1952 r. na Katedrę Chemii Ogólnej. Organizatorem i kierownikiem tego Zakładu był prof. dr hab. Kazimierz Kapitańczyk, nie tylko wybitny chemik, lecz również wielki humanista. Niezależnie od pracy naukowej i dydaktycznej na Politechnice, profesor K. Kapitańczyk był prekursorem ścisłej współpracy pracowników naukowych z przemysłem.

Pod koniec lat pięćdziesiątych oraz w latach sześćdziesiątych prace naukowo-badawcze pracowników Katedry Chemii Ogólnej ukierunkowane były przede wszystkim na nowoczesne metody fizykochemiczne, na technologię lekkiej syntezy organicznej, chemię i technologię polimerów oraz na projektowanie aparatury do otrzymywania produktów z węgla aktywnego. W tym czasie przeprowadzono i sfinalizowano wiele rozpraw doktorskich jak również kilka habilitacji (Zbigniew Kurzawa - 1963, Stanisław Kiciak - 1967, Mieczysław Miedzinski - 1967, Jarogniew Broniarz - 1968). Równoległe z rozwojem własnej kadry naukowo-dydaktycznej bezpośrednio po utworzeniu Wydziału Chemicznego z Politechniki Śląskiej do Politechniki Poznańskiej przeszło trzech samodzielnych pracowników nauki: doc. dr hab. inż. Stefan Goszczyński, doc. dr hab. inż. Kazimierz Koziol i doc. dr hab. inż. Józef Szafnicki.

Przy utworzeniu Wydziału Chemicznego należy szczególnie podkreślić działania profesora Kazimierza Kapitańczyka, ówczesnego prorektora Politechniki Poznańskiej ds. Nauki oraz późniejszego wieloletniego dziekana, profesora Jarogniewa Broniarza.

Pierwszym dziekanem Wydziału Chemicznego został prof. dr hab. Jarogniew Broniarz, który funkcję tę pełnił do 1977 roku. Następnymi dziekanami byli: prof. dr hab. inż. Stefan Goszczyński (1977-1981), prof. dr hab. inż. Jan Szymanowski (1981-1987), prof. dr hab. inż. Zenon Łukaszewski (1987-1990), a obecnie od września 1990 r. funkcję tę pełni prof. dr hab. Józef Garbarczyk.

Nie można nie wymienić tu prodziekanów, których praca wpłynęła w wielkim stopniu na oblicze Wydziału. Szczególną rolę wypełniła w tym względzie Pani profesor Maria Kiciak, która piastowała to stanowisko przez ponad 10 lat. Oprócz niej prodziekanami Wydziału byli: prof. dr hab. inż. K. Koziol, doc. dr hab. M. Miedzinski, prof. dr hab. inż. J. Szymanowski, prof. dr hab. J. Garbarczyk i prof. dr hab. S. Magas, a obecnie prodziekanami są: prof. dr hab. S. Magas i dr hab. W. Puacz.

Liczba absolwentów Wydziału przekroczyła już 1000 osób, z czego zdecydowana większość ukończyła studia dzienne otrzymując tytuł magistra inżyniera. Wydział uzyskał prawa doktoryzowania w 1969 roku, a pierwsza promocja doktorska odbyła się 5 czerwca 1970 roku - kiedy to stopień doktora nauk technicznych uzyskał Pan Jan Szymanowski, późniejszy wieloletni dziekan, obecnie Dyrektor Instytutu Technologii i Inżynierii Chemicznej. Setna rozprawa doktorska sfinalizowana została przez Panią Mirosławę Królikowską we wrześniu 1991. Do chwili obecnej Rada Wydziału nadała tytuły doktora nauk chemicznych oraz doktora nauk technicznych 103 osobom.

Wielu pracowników Wydziału uzyskało stopnie doktora habilitowanego, a pierwszym absolwentem wydziału, który uzyskał ten stopień, był Pan Adam Voelkel.

Obecnie Rada Wydziału liczy 21 samodzielnych pracowników nauki. W tej grupie jest siedmiu profesorów, którym tytuły nadane zostały przez Radę Państwa, a później przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Zenon Łukaszewski, Stanisław Kiciak, Kazimierz Koziol, Zbigniew Kurzawa, Włodzimierz Pihowicz, Jan Szymanowski i Aleksander Żuk) oraz czterech profesorów zatrudnionych na tym stanowisku przez Władze Uczelni (Józef Garbarczyk, Stanisław Magas, Juliusz Pernak i Władysław Rekeć). Oprócz wymienionych 11 profesorów na Wydziale pracuje 5 docentów, 45 adiunktów, w tym 5 z tytułem doktora habilitowanego, 9 asystentów, 33 pracowników inżynieryjno-technicznych, 10 pracowników zatrudnionych w bibliotekach instytutowych oraz w administracji.

W okresie swojego istnienia Wydział poniósł bolesne straty na skutek zgonu zasłużonych nauczycieli akademickich:
w 1970 r. - prof. dr hab. Kazimierza Kapitańczyka
w 1979 r. - doc. dr hab. inż. Józefa Szafnickiego
w 1992 r. - prof. dr hab. Marii Kiciak.

Ponadto w 1983 roku przeszedł na emeryturę prof. dr hab. Jarogniew Broniarz, w 1991 doc. dr hab. Mieczysław Miedzinski, a w 1992 roku na skutek złego stanu zdrowia z pracy na Uczelni zrezygnował prof. dr hab. inż. Stefan Goszczyński.

Znaczne są osiągnięcia pracowników Wydziału na polu prac naukowo-badawczych. Łącznie opublikowano 572 prace w czasopiśmie zagranicznych oraz 462 w czasopiśmie krajowych jak również zatwierdzonych zostało ponad sto patentów. W roku 1990 profesor Jan Szymanowski wydał w PWN książkę pt. "Ekstrakcja miedzi hydroksyoksymami", a w roku 1991 ukazała się książka "Organic Crystal Chemistry" wydana przez Oxford University Press, której współredaktorem był profesor Józef Garbarczyk.

Aktywny był i jest udział pracowników Wydziału w licznych Komitetach i Komisjach Polskiej Akademii Nauk, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Naczelnej Organizacji Technicznej czy Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Obecnie wiele zespołów wykonuje projekty badawcze zatwierdzone i finansowane przez Komitet Badan Naukowych.

Za najbardziej rozwinięte kierunki badawcze w Instytucie Chemii i Elektrochemii Technicznej uznać należy:

- oznaczanie metali i związków powierzchniowo-czynnych metodami elektrochemicznymi
- analizę środowiska (analiza metali ciężkich i związków powierzchniowo-czynnych)
- badania katjonowych kompleksów makrocząsteczkowych, wskaźników dla kompleksometrycznego oznaczania metali oraz solwatacji jonowej w wodzie i rozpuszczalnikach niewodnych
- badania mechanizmu reakcji utleniania i kinetycznych metod analizy
- mineralizację za pomocą mikrofal
- zastosowanie plazmy wzbudzonej mikrofalami do emisyjnej spektroskopii atomowej
- badania nad interkalacją związków grafitu: syntezą, fizycznymi, chemicznymi i fizykochemicznymi własnościami oraz zastosowaniem w chemicznych źródłach prądu
- badania nad utylizacją ścieków pogalwanicznych, nad odzyskiem metali i ich recykulacją

a w Instytucie Technologii i Inżynierii Chemicznej:

- syntezę oraz badania właściwości selektywnych ekstrahentów dla metali (np. miedzi, kadmu i palladu)
- syntezę i właściwości użytkowe związków powierzchniowo-czynnych
- badania strukturalne monokryształów związków organicznych
- badania strukturalne polimerów oraz analiza jakościowa substancji polikrystalicznych
- syntezę i badania polimerów siarkoorganicznych
- fotopolimeryzację monomerów multi(metakrylanowych oraz badanie właściwości powstałych polimerów
- otrzymywanie, modyfikację oraz badania własności użytkowych wysoko zdyspergowanych krzemionek i krzemianów
- fizykochemiczne podstawy i metodykę projektowania procesów technologii chemicznej
- syntezę oraz badania struktury i właściwości fizykochemicznych związków organicznych.

Wydział wyposażony jest w specjalistyczną i unikalną

(ciąg dalszy na str. 5)

WYDZIAŁ TECHNOLOGII CHEMICZNEJ - WCZORAJ I DZISIAJ

ciąg dalszy

aparaturę, w ramach której na szczególną uwagę zasługują: spektrometry do badań w pełnym zakresie podczerwieni i w nadfiolecie z możliwością matematycznej analizy widma (w tym spektrofotometr UV-VIS Beckmana oraz SPECORD M 40 sprzężony z komputerem PC), spektrofotometr γ do badania składu izotopowego, spektrofotometr β do badania aktywności promieniowania niskoenergetycznych emiterów cząstek β , rentgenowski dyfraktometr czterokołowy KM-4, rentgenowski dyfraktometr horyzontalny, różnicowy kalorymetr scanningowy, tensjometr do badania napięcia międzyfazowego metodą wirującej kropli, układ do prowadzenia w sposób ciągły wielostopniowej przeciwpądowej ekstrakcji, spektrometr emisyjny ze źródłem wzbudzenia w plazmie indukowanej mikrofalowo, aparatura do spektroskopii impedancyjnej oraz pomiarów polaryzacyjnych - Atlas-88.

Należy także podkreślić wysoki stopień komputeryzacji na Wydziale.

Na wszystkich rodzajach studiów Wydział kształci w kierunku: technologia chemiczna. Na dziennych studiach magisterskich istnieją dwie specjalności:

- technologia chemiczna organiczna z kierunkami dyplomowania:
  - technologia organiczna
  - technologia polimerów
- technologia chemiczna nieorganiczna z kierunkami dyplomowania:
  - galwanotechnika
  - chemiczne źródła prądu

W ramach zaocznych studiów zawodowych (Inżynierskich) kształcenie odbywa się w specjalności: technologia chemiczna organiczna, a na dwuletnich magisterskich studiach uzupełniających w dwóch specjalnościach:

- technologia chemiczna organiczna
- technologia chemiczna nieorganiczna.

W najbliższym czasie planuje się utworzenie nowego kierunku kształcenia - ochronę środowiska. Opracowywany jest program studiów. W grudniu 1992 Senat PP przychylił się do wniosku Dziekana Wydziału Chemicznego o utworzenie tego kierunku kształcenia. Przewiduje się nabór studentów na ochronę środowiska w nadchodzącym nowym roku akademickim 1993/94.

Wydział Technologii Chemicznej włączony został do ogólnoeuropejskiego programu TEMPUS, w ramach którego pracownicy naukowo-dydaktyczni z krajów Europy Zachodniej przeprowadzają wykłady oraz seminaria dla studentów wyższych lat oraz dla pracowników Wydziału. Jednocześnie pracownicy naszego Wydziału odbywają krótkie staże np. w Strasburgu lub w Essen, których celem jest zapoznanie się z nowoczesnymi metodami nauczania. Ponadto studenci wykonujący prace dyplomowe w Pracowni Fizykochemii Polimerów i Krystalochemii mają możliwość odbycia trzymiesięcznych staży na Uniwersytetach we Francji lub w Niemczech.

Jak wynika z przedstawionych w niniejszym opracowaniu danych, Wydział Technologii Chemicznej Politechniki Poznańskiej z niemalymi osiągnięciami zamknie w przyszłym roku dwadzieścia pięć lat swojej działalności. Z osiągnięciami, ale również z dobrymi perspektywami na przyszłość. Podstawą do takiego sądu może być duża ilość sfinalizowanych przez pracowników Wydziału rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, wyniki w pracach naukowo-badawczych, perspektywa utworzenia w najbliższym czasie nowego kierunku kształcenia - ochrony środowiska oraz duża frekwencja chętnych do studiowania na Wydziale Technologii Chemicznej.

Poznań, w grudniu 1992

Dr inż. Dominik Paukšta

Bibliografia:

- "Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu" - praca pod redakcją W. Dembeckiej, Wydawnictwo PP-1976.
- "Materiały historyczno-metodyczne", P.P. zeszyt nr 18 - "12 lat działalności Wydziału Chemicznego Politechniki Poznańskiej" - Poznań 1980.
- J. Broniarz - "Wydział Chemiczny Politechniki Poznańskiej w latach 1968-85", Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, nr 16/1986.
- J. Szymanowski - "The research areas of the Faculty of Chemistry of the Technical University of Poznań", Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, nr 16/1986.

KĄCIK DOBRYCH RAD

ZASADY PROMOCJI TWOJEJ FIRMY

Nie wystarczy "dobra robota", zwróć uwagę:

- ubiór personelu, wygląd biura, papier listowy,
- wygląd budynku, transportu,
- opakowanie wyrobu, instrukcja obsługi,
- reklama pocztowa, w środkach przekazu,
- public relations,
- sponsorowanie wydarzeń sportowych i artystycznych,
- sponsorowanie imprez regionalnych,
- targi i konferencje,
- promocja sprzedaży,
- filmy video i gazety firmowe.

DOBRE RADY

- Przedstawiaj się zawsze imieniem i nazwiskiem (nigdy odwrotnie!)
Mów wyraźnie, eksponując swoją osobę. Konieczne jest wręczenie przy tej okazji wizytówki.
- Poswięć czas na zaznajomienie się z wizytówką Twojego partnera.
- Wykaż się znajomością zwyczajów powitalnych.
- Zanim przejdziesz do meritum sprawy, zamień kilka zdań na tematy neutralne (pogoda, hobby, plotki).
- Przedstawiając temat
  - bądź inicjatorem tematu
  - pozwól mówić partnerowi, słuchaj go z uwagą, ale bez nadmiernego okazywania swoich wrażeń (bez potakiwania, uśmiechania się)
  - pytaj tym samym zmuszając partnera do podporządkowania się Twojemu tokowi rozumowania
  - wysłuchaj do końca odpowiedzi
  - wykaż się znajomością sytuacji firmy partnera niejako mimochodem.
- Prezentując własne warunki:
  - zostaw sobie margines na ewentualne ustępstwa
  - startuj z wysoko (na tyle na ile pozwala partner)
  - ustępuj powoli, każde ustępstwo musi być w zamian "za coś"
  - zwerbalizuj swój wynik końcowy - imni się do niego ustosunkuj.
- Bądź pacyfistą, ale świadomym.
- Żeby zmienić "twardogłowego" w kooperanta:
  - odmów walki, ale nie pozwalaj też partnerowi odgrywać się na Tobie
  - nie chowaj się, po prostu nie oddawaj ciosu
  - trzymaj dyskusję blisko tematu
  - dąż do rozwiązania, o którym jesteś przekonany, że służy obu stronom
  - nie używaj "wazeliny"
  - przeredaguj atak partnera w rzeczowy problem
  - panuj nad własnymi emocjami (neutralizuj własną złość)
  - zatrzymaj najtrudniejszy problem na koniec bo:
    - rozwiązywanie łatwiejszych problemów przygotowuje grunt pod te trudniejsze,
    - rozwiązywanie łatwiejszych problemów może odkryć inny wariant rozwiązania problemu głównego,
    - dajesz partnerowi odczucie, że wygrał (choć przegrał)
- Zdobądź zaufanie partnera, ale sam stosuj zasadę "ograniczonego zaufania" wobec niego.
- Nie przyjmuj "nie" jako odpowiedzi.
- Uhonoruj Twojego partnera, okaż radość z dojścia do porozumienia

Na wesola

Kochanie, wiem, że nie lubisz chodzić do szkoły ale przecież jesteś nauczycielem

KOŁO NR 4

STOWARZYSZENIA ABSOLWENTÓW POLITECHNIKI POZNAŃSKIEJ

W Stowarzyszeniu Absolwentów PP działa już 20 koł. Są to koła o różnej motywacji ich utworzenia. Przeważają koła z jednego rocznika absolwentów, ale są także koła terytorialne (np. absolwentów PP pracujących w Warszawie lub Zielonej Górze), są koła skupiające "luźnych" absolwentów (np. koło skupiające absolwentów Wydziału Elektrycznego PP). Nasze Koło - Koło nr 4 - jest kołem skupiającym absolwentów Wydziału Budowy Maszyn z 1961 roku; ale trzeba zaznaczyć, że Koło to ma charakter otwarty, przyjmujemy każdego, kto miał, ma lub pragnie mieć z nami absolwentką więź. I tak np. do naszego Koła należy plk. inż. Edward Bobinski, absolwent Wydziału Elektrycznego PP, dowódca naszej kompanii z czasów Studium Wojskowego; do naszego Koła należy kilku kolegów, którzy studiowali razem z nami, ale absolutorium uzyskali nieco później (a ich rocznik dotychczas nie utworzył Koła); do naszego Koła należy też kilku "luźnych" absolwentów WBM (bowiem ogólnego Koła absolwentów WBM dotychczas nie powołano).

Doswiadczenie uczy, że pierwsze kilkanaście lat po ukonczeniu studiów to lata wypełnione pracą, rodziną, troskami i planami z nimi związanymi. Dopiero później przychodzi potrzeba spotkania się z dawnymi koleżankami i kolegami ze studiów, spotkania nieco innego niż przypadkowe spotkania na ulicy czy na konferencji naukowej.

Absolwenci WBM z 1961 roku spotkali się po raz pierwszy dopiero po 25 latach, w październiku 1981 roku, na swoim I Zjeździe Absolwentów WBM'61 w Poznaniu i Błażejewku. Wzruszające to było spotkanie, wielu z nas spotkało się po raz pierwszy dopiero po 25 latach. Jak to zwykle bywa, spotkaliśmy się z Władzami Uczelni, zwiedzaliśmy Uczelnię, a potem ... długie godziny rozmów na naszym spotkaniu towarzyskim. Ten nasz I Zjazd Absolwentów zorganizowali: Jan Chajda i Michał Szweycer. Na Zjazd przyjechało 52 naszych koleżanek i kolegów. Wówczas to Koło Stowarzyszenia Absolwentów jeszcze nie istniało, nie istniało też Stowarzyszenie.

W grudniu 1985 roku odbył się Zjazd Założycielski Stowarzyszenia Absolwentów PP. W Zjeździe tym uczestniczyli absolwenci WBM z 1961 roku: Edward Brzączek, Jan Chajda, Aleksander Gorzaniak, Władysław Grocholewski, Michał Szweycer i Zbigniew Tomaszewski. Trzeba zaznaczyć, że Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego, inicjatorem założenia Stowarzyszenia był Jan Chajda.

Po perypetiach związanych z zatwierdzeniem statutu i rejestracją Stowarzyszenia, pierwsze koła Stowarzyszenia powstały dopiero w 1987 roku. W tym też roku powstało nasze koło - Koło nr 4.

Zbliżał się termin organizacji II Zjazdu Absolwentów. Nie udało się go zorganizować w 1986 roku. 30 kwietnia 1987 roku Jan Chajda i Zbigniew Tomaszewski zwołali na spotkanie naszych absolwentów mieszkających w Poznaniu. Przybyło 24 kolegów. I właśnie wtedy powołaliśmy Koło Absolwentów WBM z 1961 roku. Powołaliśmy też pierwszy Zarząd Koła w składzie: Stanisław Olejniczak (przewodniczący), Wiesław Kaszubkiewicz, Władysław Lutomski, Stanisław Mądroszyk i Zbigniew Tomaszewski (członkowie). Powołane Koło i jego Zarząd - jako swój główny cel wytyczyło zorganizowanie II Zjazdu Absolwentów.

Zarząd Koła pismem z dnia 12 maja 1987 roku wystąpił do Zarządu Stowarzyszenia Absolwentów PP z prośbą o zarejestrowanie Koła w Stowarzyszeniu Absolwentów PP. Zarząd Stowarzyszenia zażądał tej prośbie i powołał Koło nr 4 - NASZE KOŁO. W tej fazie liczyło ono 24 członków.

II Zjazd Absolwentów WBM'61 odbył się 18-20 września w Poznaniu i Mikorzynie (w Ośrodku Wypoczynkowym FUGO Konin; dyrektorem tej Fabryki był i jest do dziś nasz kolega Stanisław Mądroszyk). W Zjeździe wzięło udział aż 69 koleżanek i kolegów, na 93 (91 żyjących) absolwentów WBM z 1961 roku. Przyjechał nawet Wojciech Kosmowski z USA. Było i spotkanie na Uczelni, i zwiedzanie Kopalni Węgla Brunatnego, i pamiątkowe zdjęcie (patrz obok), i wchodzące w noc spotkanie towarzyskie, i bardzo udane ognisko z

(ciąg dalszy na str. 7)

18.09.1987r II Zjazd Absolwentów WBM PP'61

KOŁO NR 4 STOWARZYSZENIA ABSOLWENTÓW POLITECHNIKI POZNAŃSKIEJ

ciąg dalszy

kielbaskami, piwem i śpiewaniem, i pierwsze oficjalne zebranie Koła nr 4. Zebranie potwierdziło wybór Zarządu Koła w podanym wyżej składzie. Prawie wszyscy uczestnicy Zjazdu wstąpili do NASZEGO KOŁA.

Teraz nasze więzi są bliższe, głębsze. Niektórzy z nas odchodzą na zawsze. Na pogrzebie Jana Hrycaja we Wrzesni było nas około 25 osób z Koła. Na pogrzebie Andrzeja Krajewskiego w Poznaniu było nas ponad 30 osób. Mają z nami kontakt wdowcy (wdowiec) po naszych kolegach (koleżance). Jedna z nich wyraziła życzenie wstąpienia do NASZEGO KOŁA. Już pięć razy mieliśmy karnawałowe spotkanie towarzyskie z żonami, mężami - tancami. W spotkaniach tych uczestniczyło każdorazowo od 36 do 50 osób.

Mieliśmy też III Zjazd Absolwentów WBM'61. Odbył się on 28-29 września 1991 (z okazji 30-tej rocznicy ukończenia studiów) w Poznaniu i w Stęszewku. Uczestniczyło w nim 59 osób (na 88 żyjących absolwentów WBM z 1961 roku). Atmosfera, jak zawsze, była piękna. Wybraliśmy nowy Zarząd Koła nr 4. Przewodniczącym pozostał Stanisław Olejniczak, a członkami Zarządu: Grażyna Lewandowska, Wiesław Kaszubkiewicz, Tadeusz Murzyn i Zbigniew Tomaszewski. Mamy już ponad 70 członków. Za cztery lata już kolejny Zjazd Absolwentów, za pół roku kolejne spotkanie towarzyskie w karnawale, przymierzamy się do miesięcznych lub kwartalnych luźnych spotkań - w wybranej kawiarni Poznania, w oznaczonym dniu i godzinie miesiąca czy kwartału. Wykonujemy aktualne TABLEAU naszego rocznika.

Życzymy pozostałym kołom Stowarzyszenia sukcesów, większych niż nasze. Imponują nam więzi w Kole nr 1 absolwentów przedwojennych uczelni technicznych Poznania, poprzedniczek Politechniki Poznańskiej. Imponuje nam żywotność i pomysłowość działań Koła nr 2 - absolwentów pracujących w Warszawie. My staramy się iść za naszymi sercami, działać w rytm ich bicia - staramy się iść z usmiechem w naszą trudną, ale i ciekawą przyszłość.

Zbigniew Tomaszewski

KĄCIK DEDYKACJI

*Nauczycielom i służbie
zdrowia:*

Praca za darmo - to nie praca na darmo.

*Niektórym pracownikom
nauki:*

*Niektóre dzieci tak lubią szkołę,
że chcą w niej pozostać przez całe życie.
Uczni rekrutują się z tych infantylistów.
< Hugo D. Steinhilber >*

*Nieodpowiedzialnym
ale zajmującym wysokie
stanowiska:*

*To, że ktoś siedzi na świeczniku
nie znaczy jeszcze, że świeci ....*

Partiom politycznym:

*Każdą partię, która chce przyjść do władzy
zanim warunki pozwolą jej urzeczywistnić
własny program - czeka zguba
< Karl Marks >*

*Grupom społecznym, partiom
politycznym i związkom:*

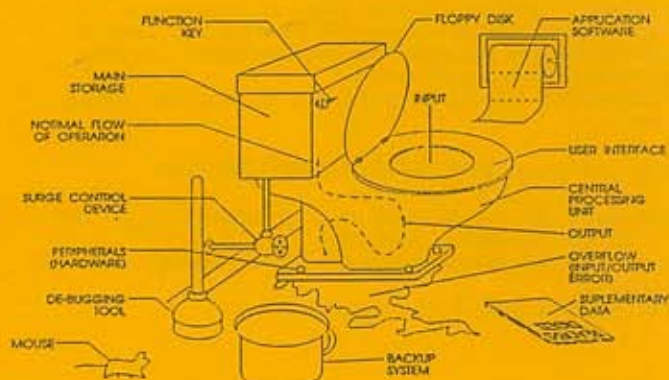
*Oblęd u jednostki jest czymś rzadkim,
atoli u grup, stronnictw, ludów i epok
REGULA
< Friedrich Nietzsche >*

Z HISTORII TECHNIKI

POCZĄTKI GÓRNICTWA I HUTNICTWA W POLSCE

W I wieku p.n.e. na obszarze Gór Świętokrzyskich powstaje tzw. Zagłębie Staropolskie. Zbudowano tam ok. 5000 pieców zawierających od kilku do 240 jednorazowych pieców do wytopu żelaza. Piece uszeregowane były w ciąg trojek i czwórek. Materiały wsadowe przygotowywano dla kilku pieców jednocześnie. Rudę wydobywano w kopalniach, głębokość nie przekraczała 30m. Jeden z szybow wraz z drewnianą obudową zachował się do dzisiaj w Rudnikach. Było to poza Imperium Rzymskim jedyne zagłębie gorniczo-hutnicze w Europie.

Understanding Computer Technology

STRONA SPONSORA

ZAKŁAD METROLOGII I SYSTEMÓW POMIAROWYCH

INSTYTUT TECHNOLOGII BUDOWY MASZYN
POLITECHNIKA POZNAŃSKA

61-542 Poznań, pl.Skłodowskiej-Curie 5
(wejście od ul. Chwiałkowskiego 6)
tel./fax: 313 - 270

ZAKŁAD METROLOGII I SYSTEMÓW POMIAROWYCH POLITECHNIKI POZNAŃSKIEJ, OFERUJE :

• EKSPERTYZY

- ekspertyzy dokładności części maszyn (np. koła zębate, przekładnie, korpusy, elementy przenoszenia napędu itd)
- ekspertyzy dokładności maszyn i ich podzespołów

• DORADZTWO

- doradztwo inwestycyjne z zakresu metrologii technicznej
- doradztwo w doborze sprzętu i organizacji kontroli jakości w przedsiębiorstwie
- doradztwo w stosowaniu i wdrażaniu systemu zapewnienia jakości wg standardów światowych

• PROJEKTOWANIE I WYKONAWSTWO

- urządzeń kontrolno-pomiarowych
- automatów kontrolno-pomiarowych
- stanowisk pomiarowych do kontroli czynnej
- pneumatycznych czujników i pneumatycznych stanowisk do pomiaru pomiarów zewnętrznych i wewnętrznych
- czujników pomiarowych ciśnienia w zakresie 0 - 1 MPa pracujących z wykorzystaniem zjawiska piezoelektrycznego
- automatyzacja linii i stanowisk technologicznych

• POMIARY LABORATORYJNE

- parametrów siropowatości i falistości powierzchni metodami stykowymi i bezstykowymi (technika laserowa)
- odchyłek kształtu i położenia
- parametrów kompleksowych kół zębatach (współpraca jedno i dwustronna) oraz parametrów geometrycznych kół zębatach
- parametrów geometrycznych gwintów zewnętrznych i wewnętrznych
- dokładności skomplikowanych geometrycznie części maszyn

ZAKŁAD METROLOGII I SYSTEMÓW POMIAROWYCH

PODEJMUJE SIĘ TAKŻE:

• OPRACOWANIE "KSIĘGI JAKOŚCI"

- dla jednostek gospodarczych zgodnie z normami międzynarodowymi ISO 9000-9004 jako głównego dokumentu niezbędnego przy wprowadzeniu systemu zapewnienia jakości w zakresie:
- koordynowania całości prac,
- szkolenia personelu w zakresie problematyki jakości stosownie dla potrzeb,
- zredagowania Księgi Zapewnienia Jakości, a w późniejszym okresie Księgi Jakości przedsiębiorstwa
- zredagowania procedur oraz współredagowania instrukcji stanowiskowych,
- przeprowadzenia audytu wewnętrznego po zakończeniu prac związanych z tworzeniem systemu jakości przedsiębiorstwa,
- przeprowadzenia analizy pod względem metrologicznym odnośnie zapotrzebowania w narzędzia pomiarowe oraz system zbierania i gromadzenia danych pomiarowych,
- przygotowanie Zakładu do wystąpienia o certyfikat systemu jakości.

ZAKŁAD DYSPONUJE WARSZTATEM DOSWIADCZALNYM

- I PODEJMUJE SIĘ PROWADZENIA PRAC W PEŁNYM CYKLU OD PROJEKTU DO WDROŻENIA WŁĄCZNIE.
- WYKONUJE TAKŻE OPRZYRZĄDOWANIE TECHNOLOGICZNE, TAKIE JAK :
- WYKROJNIKI
- FORMY DO TWORZYW, GUMY I METALU.

WAZNE WYPOSAZENIE ZAKŁADU I JEGO LABORATORIÓW

• PERTHOMETER S8P:

- System komputerowy do badań stereometrii powierzchni:
- zakresy pomiarowe ($\pm 12,5 \mu\text{m}$ - $\pm 2500 \mu\text{m}$)
- filtry cyfrowe (RC, Gaussowski, średni 50 i 75%)
- standardowe parametry ($P_t, R_t, W_t, R_{\text{max}}, R_q, R_a, R_z, R_{pm}, R_p$), obliczenia statystyczne do 12 parametrów przy 48 pomiarach,
- grafika przestrzenna stereometrii powierzchni,
- pomiary końcówką stykową lub laserową głowicą optyczną Focodyn.

• SYSTEM POMIAROWY PIK-2

- pomiar odchyłek kształtu i położenia powierzchni walcowych i czolowych: - okragłość ϕ 4-210 mm,
- prostoliniowość do 320 mm
- kształt powierzchni czolowych R do 105 mm
- masa przedmiotów do 10 kg
- zakres pomiarowy od 8 - 500 μm
- niepewność pomiaru odchyłki okragłości : 0,3 - 0,5 μm
- niepewność pomiaru odchyłki prostoliniowości: 1-3,2 $\mu\text{m}/100$
- na podstawie pomiaru dwu lub większej liczby powierzchni można wyznaczyć:
- odchyłkę współosiowości powierzchni obrotowych
- odchyłkę równoległości powierzchni czolowych oraz tworzących
- odchyłkę prostopadłości osi obrotu do powierzchni czolowej
- odchyłkę stożkowatości
- kształt osi elementu obrotowego.

• WSPÓLRZĘDNOŚCIOWA MASZYNA POMIAROWA KEMCO 600

- zakres pomiarowy:
- X - 600 mm
- Y - 900 mm
- Z - 400 mm
- dokładność: $4 \cdot 1/200 \mu\text{m}$, tj. ($\pm 9 \mu\text{m}$)
- maksymalna masa elementu mierzonego 250 kg
- wspomaganie pomiarów przy pomocy komputera IBM PC.

• EWOLWENTOMIERZ UNIWERSALNY VG-400

- zakres pomiarowy do 450 mm
- moduły 0,8 - 10 mm
- dokładność pomiaru odchyłki zarysu zęba - 1 μm

• MASZYNA DO POMIARU KÓŁ ZĘBATACH METODĄ WSPÓŁPRACY DWUSTRONNEJ ZA 450 S:

- dokładność pomiaru: $\Gamma_{1a}^+ = \pm 1 \mu\text{m}$; $\Gamma_{1r}^+ = 1,4 \mu\text{m}$

• MASZYNA DO POMIARU ODCHYLEK ELEMENTARNYCH KOŁA ZĘBATEGO TA 450 S:

- zakres pomiarowy: $d_{\text{max}} = 450 \text{ mm}$
- $d_{\text{min}} = 12 \text{ mm}$
- $m = 1 - 12 \text{ mm}$

• KOMPUTEROWY SYSTEM DO BADAŃ WŁASNOŚCI STATYCZNYCH I DYNAMICZNYCH CZUJNIKÓW I PRZETWORNIKÓW

CZEGOKOLWIEK CHCESZ DOKONAĆ DOBRZE
MUSISZ MIEĆ WZORZEC
< Mo Ti >